

PŘÍLOHY:

Příloha č. 1 – Životopisy autorek

Hāla al-Badrī

Egyptská novinářka a spisovatelka Hāla al-Badrī se narodila roku 1954 v Káhiře. Studovala na dvou fakultách Káhirské univerzity, v roce 1975 získala bakalářský titul v oboru podniková správa a v roce 1984 magisterský titul v oboru žurnalistika a mediální studia. V letech 1975–1980 pracovala jako korespondentka egyptského týdeníku *Rūz al-Jūsuf* v iráckém Bagdádu, po návratu do Káhiry nastoupila jako redaktorka do časopisu *al-ʿIdāʿa wa al-tilifizjūn (Rádio a televize)*. Této instituci zůstala věrná a vystřídala v ní hned několik postů: pracovala jako vedoucí kulturní sekce, poté jako zástupkyně šéfredaktora a nyní v témže časopise zastává pozici šéfredaktorky. V roce 2014 byla navíc jmenována výkonnou předsedkyní představenstva těžce instituce a stala se tak druhou ženou v historii časopisu, která obě tyto funkce zastává najednou.

Doposud vydala pět románů a dvě povídkové sbírky. Její práce byly přeloženy do několika světových jazyků.

Obr. 1 – Hāla al-Badrī

Salwā Bakr

Spisovatelka a kritička Salwā Bakr se narodila roku 1949 v Káhiře do velmi skromných poměrů. Otec, pracovník egyptských drah, záhy po jejím narození zemřel. Bakr vychovala její matka, která byla autorce velkým životním vzorem i zdrojem inspirace. Přestože její matce nebylo umožněno vzdělání, svou dceru ve vzdělání velmi podporovala. Salwā Bakr získala hned dva vysokoškolské tituly. V roce 1972 ukončila bakalářské studium na fakultě Obchodu a financí Univerzity ‘Ajn Šams a následně vystudovala literární kritiku na téže univerzitě. V letech 1974–1980 pracovala jako kontrolorka státních příspěvků a navštívila tak nespočet egyptských domácností, což silně ovlivnilo její spisovatelskou kariéru. Poté žila Bakr se svým manželem několik let na Kypru, zde se živila jako divadelní a filmová kritička. V roce 1986 se vrátila zpět do Káhiry a začala se naplno věnovat literární činnosti. V roce 1989 byla krátce uvězněna za údajné politicky motivované spiknutí mířené proti Mubāarakově režimu. Salwā Bakr dnes žije v Káhiře, je vdaná a má dvě děti.

Doposud vydala šest románů, osm povídkových sbírek a jednu divadelní hru. Její díla byla s velkým úspěchem přeložena do mnoha světových jazyků.

Obr. 2 – Salwā Bakr

Zdroj:

Arab Women Writers. *Salwa Bakr*. [online].

<http://arabwomenwriters.com/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=58>

Munā Brins

Egyptská spisovatelka, novinářka a aktivistka Munā Brins se narodila roku 1970 v Káhiře. Na Univerzitě ʿAjn Šams získala magisterský a později i doktorský titul v oboru anglický jazyk a literatura. Mezi její vysokoškolské učitele a vzory patřila například uznávaná spisovatelka Raḍwā ʿĀšūr, první povídkovou sbírku jí pomohl vydat další známý egyptský spisovatel – ʿIbrāhīm ʿAṣlān. Brins přednášela anglickou literaturu na Univerzitě Suezského průplavu a na Káhirské univerzitě pracovala jako jazyková lektorka. V roce 1995 obdržela Fullbrightovo stipendium a strávila rok studijním pobytem na TESOL Institutu na St. Michael College v americkém Vermontu, do USA se posléze několikrát vrátila v rámci jiných studijních programů. Do egyptských periodik pravidelně přispívala krátkými esey o tvůrčím psaní. V prezidentských volbách roku 2012 neúspěšně kandidovala na post hlavy státu.

Doposud vydala dva romány, dvě povídkové sbírky a deník zápisků z revolučních protestů na káhirském náměstí Taḥrīr.

Obr. 3 – Munā Brins

Zdroj:

Arab Women Writers. Mona Prince. [online].

<http://arabwomenwriters.com/index.php?option=com_content&view=article&id=362&Itemid=390>

Mīrāl al-Ṭahāwī

Spisovatelka Mīrāl al-Ṭahāwī se narodila roku 1968 v oblasti nilské delty v provincii Šarqīja. Její předci pocházejí z beduínského kmene al-Hanādī, který do oblasti přišel na počátku 19. století ze Saudské Arábie. Vyrůstala jako nejmladší ze sedmi dětí, spolu se setrou byla dle tradic vychovávána odděleně od mužských příbuzných. S podporou svého liberálně smýšlejícího otce a kmenovým tradicím navzdory odešla studovat arabský jazyk a literaturu nejprve na univerzitu v al-Zaqāzīqu, později na Káhirskou univerzitu. V roce 1995 získala v tomto oboru magisterský titul. V roce 2008 odjela díky doktorskému stipendiu do New Yorku, následně pracovala jako odborná asistentka na Appalačské státní univerzitě v Severní Karolíně, poté byla zaměstnána na Arizonské státní univerzitu ve Phoenixu, kde kromě asistentké pozice pracovala jako lektorka arabského jazyka a literatury. Psaní se věnuje soustavně od dob vysokoškolských studií. Je rozvedená a má jednoho syna.

Doposud vydala sedm velmi úspěšných románů, které byly záhy přeloženy do několika světových jazyků.

Obr. 4 – Mīrāl al-Ṭahāwī

Zdroj:

HASSAN F., Abdalla. *Making the Life of a Modern Nomad into Literature*. New York Times, 2012, [online]. <<http://www.nytimes.com/2012/01/05/world/middleeast/making-the-life-of-a-modern-nomad-into-literature.html?pagewanted=all>>

ARAB WORLD BOOKS, *Unveiling the Lives of Egypt's Bedouin Women*, 2002, [online]. <<http://www.arabworldbooks.com/news18.html>>

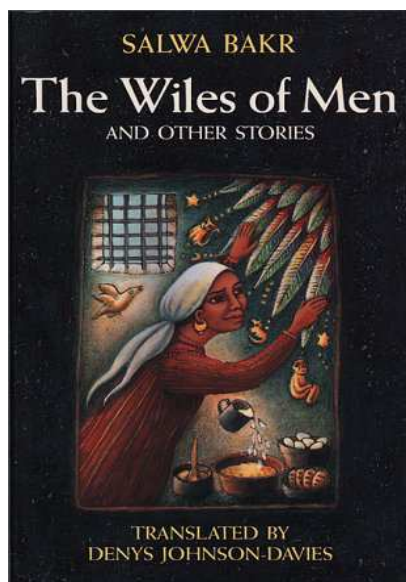
Příloha č. 2 – Knižní obálky analyzovaných děl

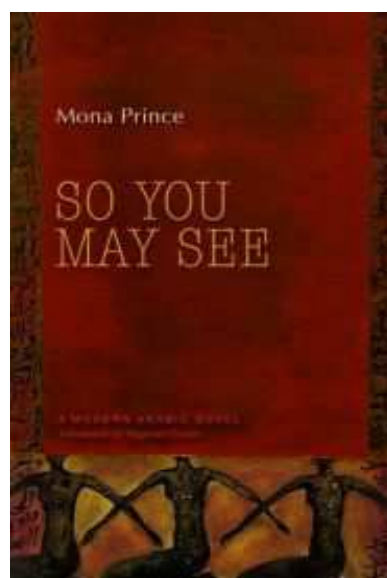
Obr. 5 – Titulní obálka románu *Jedna žena*

Obr. 6 – Titulní obálka románu *Zlatý vůz do oblak nevystoupá*

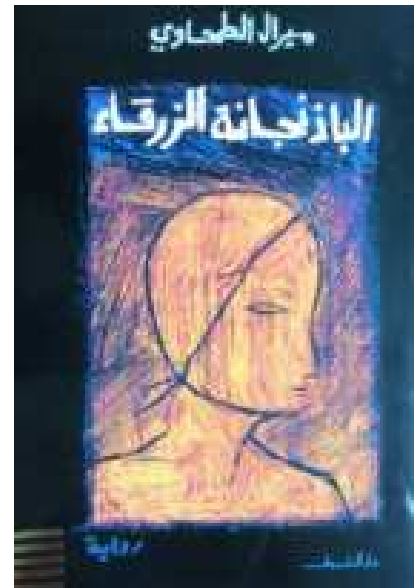
Obr. 7 – Titulní obálka povídkové sbírky *Lsti mužů a jiné příběhy*

Obr. 8 – Titulní obálka románu *Vyprávím, abys viděl*

Obr. 9 – Titulní obálka románu *Brooklyn Heights*

Obr. 10 – Titulní obálka románu *Modrý baklažán*

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek 1 – Hāla al-Badrī, In:

<<http://www.arrai.org/pages.php?option=browse&id=123978>>

Obrázek 2 – Salwā Bakr, In: <<http://en.qantara.de/content/profile-of-the-egyptian-writer-salwa-bakr-the-voice-of-the-marginalized>>

Obrázek 3 – Munā Brins, In: <<http://p3.publico.pt/actualidade/politica/1120/mona-blogger-que-denunciou-abusos-na-praca-tahrir>>

Obrázek 4 – Mīrāl al-Ṭaḥāwī, In:

<http://www.nytimes.com/2012/01/05/world/middleeast/making-the-life-of-a-modern-nomad-into-literature.html?pagewanted=all&_r=0>

Obrázek 5 – Titulní obálka románu *Jedna žena*, In:

<<http://www.goodreads.com/book/show/12937922>>

Obrázek 6 – Titulní obálka románu *Zlatý vůz do oblak nevystoupá*, In:

<<http://www.goodreads.com/book/show/5952140>>

Obrázek 7 – Titulní obálka povídkové sbírky *Lsti mužů a jiné příběhy*, In:

<http://www.goodreads.com/book/show/1177205.The_Wiles_of_Men_and_Other_Stories>

Obrázek 8 – Titulní obálka románu *Vyprávím, abys viděl*, In: <<http://uae.souq.com/ae-en/so-you-may-see-by-mona-prince-mona-prince-6391350/i/#>>

Obrázek 9 – Titulní obálka románu *Brooklyn Heights*, In:

<<http://www.alowaisnet.org/ar/news/miralaalthawee.aspx>>

Obrázek 10 – Titulní obálka románu *Modrý baklažán*, In:

<http://www.adambookshop.com/index.php?route=product/product&product_id=2935>

Příloha č. 3 – Názory současných egyptských autorek na ženskou literární tvorbu

V následujícím textu se podíváme na názory egyptských spisovatelek, jež se nám podařilo vyhledat. Autorky se vyjadřují k otázce ženského psaní, identity a hovoří o specifických překážkách, kterým jako ženské autorky musí překonávat. Raḍwā ‘Āšūr (nar. 1946) se k otázce hledání identity v kontextu literární tvorby vyjadřuje takto: „Ruku v ruce s psaním přichází vyjádření sebe samé(ho). Nejedná se však o pouhé vyjádření vlastní osobnosti, zapojen je také jazyk, který je společný všem, a má tu moc přetvářet osobní zkušenost v kolektivní zkušenost a kolektivní paměť dané společnosti.⁹⁹“ Jazyk a jeho specifické užití je tou nadstavbou, která dodává hledání vlastní identity a jeho následnému vyjádření specifický rozměr. Mīrāl al-Ṭaḥāwī (nar. 1968) dodává, že pro ni představuje psaní výsledek toho, co spisovatel nashromáždí ve své paměti¹⁰⁰. Ženy spisovatelky prostřednictvím literatury dávají nahlédnout do svého nitra a píší tak vlastní verzi dějin, podílejí se na budování kolektivní paměti a národní historie/identity nejen žen, ale i mužů. Vytváří protiváhu, nebo lépe komplementární doplnění mužské verze dějin – tedy holistickou podobu dějin, která v minulosti patřila především mužům-vítězům. Výrazným rysem postmoderní doby je skutečnost, že na utváření historie se mohou podílet dříve opomíjené společenské skupiny, ať minoritní či politicky nebo mocensky slabé nebo méně významné, mezi něž lze zařadit i ženy.

Role a pozice žen v egyptské společnosti byla po mnohá staletí určována muži. Postavení žen je přímo závislé na dějinných událostech v dané geografické oblasti. Raḍwā ‘Āšūr je v této souvislosti přesvědčena, že každý spisovatel je silně zapojen do historického kontextu a ať už se věnuje událostem doby minulé nebo těm současným, poskytuje nám náhled do aktuálního stavu věcí.

Na konci 19. století a začátkem století 20., tedy v období masivního pronikání západního (koloniálního) vlivu do země, se ženám dostalo možnosti se aktivně podílet na vývoji společenského dění. Tento znovunalezený hlas nabýval na síle a ženy se s nasazením pustily do budování veřejných platforem, které sloužily jako nástroj sebeurčení

---

⁹⁹ Githa Hariharan in Conversation with Radwa Ashour and Ahdaf Soueif (Parts 1 & 2), 2010, [online]. <<http://www.radwaashour.net/video/>>

¹⁰⁰ AL-HADARI, Ihab a Doris KILIAS. *Die Welt heimlich von den Baumwipfeln aus beobachten...*, 2012, [online]. <http://www.unionsverlag.com/info/link.asp?link_id=3733&pers_id=1673&pic=../portrait/TahawiMiralal.jpg&t=Miral%20al-Tahawi>

a sebereprezentace; jako místo, kde ženy mohou otevřeně hovořit o svých problémech a vyjádřit touhu po dosažení svých cílů jako rovnoprávné občanky. Nejprominentnějším nástrojem nově nabyté svobody vyjadřování bylo právě psaní. Ženy z vyšší, později i střední třídy, se angažovaly jako novinářky, redaktorky, spisovatelky či kritičky, jak bylo mj. zdůrazněno v předchozí kapitole. Po více než sto letech aktivní novinářské a spisovatelské činnosti se ženy staly integrální součástí egyptského literárního a žurnalistického prostředí. Nicméně samy stále vidí možnosti zlepšování vztahů v rámci jejich dialogu se společností, jsou si vědomy nutnosti zajištění prostoru pro pochopení a přijetí jejich tvorby.

Spisovatelka a kritička Salwā Bakr (nar. 1949) komentuje tuto situaci ve své přednášce o ženách a arabské literatuře¹⁰¹ na půdě Americké univerzity v Káhiře následovně: „Když jsem začínala psát, lidé se mě často ptali: ‚Kdo to za Tebe napsal?‘. Tato otázka jasně vypovídá o tom, jaký druh a jakou kvalitu psaní společnost od žen očekává.“ K této myšlence se v nezávislém rozhovoru vyjadřuje i další egyptská spisovatelka Manšūra ‘Izz al-Dīn (nar. 1976) a říká, že v počátcích svého psaní byla svazována vědomím, že její práce bude automaticky hodnocena měřítky platnými pro ženskou tvorbu a tím jí bude diktováno, jak a o čem má psát¹⁰². Podle Salwy Bakr problém tkví v doposud nepřekonaném stereotypním vnímání genderových rolí, kdy „ženy vytváří život a muži vytváří svět. Ženám jsou vyhrazeny veškeré úlohy spojené s těhotenstvím, porodem a rodinou, ovšem muži jsou ti, kdo vytváří dějiny“¹⁰³. Panuje tu tedy rozpor mezi postavením ženy ve společnosti a očekáváními, která na ženu společnost klade. Přestože je dnes do politického dění zapojeno mnohem víc žen než kdy dříve, a stále více žen pracuje na pozicích v minulosti určeným výhradně mužům, zůstává podle Salwy Bakr i nadále společensky nepřijatelné zobrazovat ženy jinak než matky, sestry, manželky či dcery. Autorka chápe původ stávající situace v neschopnosti napříč politickým spektrem nabídnout nové, moderní a možná i radikální kroky ke zlepšení postavení žen v egyptské společnosti. Vidí proto přímou souvislost mezi nedostatečnou politickou podporou a nárůstem počtu žen, které se snaží popsat a vystihnout tyto rozpory pomocí literatury, a to zvláště v posledních desetiletích. Vzepjetí nové vlny spisovatelek, které aktivně působí nejen v Egyptě, ale napříč celým arabským světem, jen výše uvedené úvahy stvrzuje. Pro Salwu

---

¹⁰¹ JAQUETTE, Elisabeth. *Salwa Bakr on ‘Women and Arabic Literature’*, Arabic Literature, 2012, [online]. <<http://arablit.wordpress.com/2012/11/18/salwa-bakr-on-women-and-arabic-literature-2/>>

¹⁰² KHALLAF, Rania. *Double entendre*, 2005, [online]. <<http://weekly.ahram.org.eg/2005/727/cu2.htm>>

¹⁰³ JAQUETTE, Elisabeth. *Salwa Bakr on ‘Women and Arabic Literature’*, Arabic Literature, 2012, [online]. <<http://arablit.wordpress.com/2012/11/18/salwa-bakr-on-women-and-arabic-literature-2/>>

Bakr představuje spisovatelská činnost především akt sociální spravedlnosti¹⁰⁴, který dává ženám možnost vyjádřit své názory na stávající dění.¹⁰⁵

Doposud nepřekonaným problémem, který Bakr v souvislosti s literární tvorbou pociťuje, je fakt, že kritika ani dnes nedokáže rozlišovat mezi ženou autorkou a ženou jako bytostí. Mnozí proto mají pocit, že cokoliv žena jako spisovatelka napíše, musí být nutně motivováno jejími zážitky a zkušenostmi, a její tvorba je tak vesměs považována za autobiografickou. Spisovatelky se za svá otevřená pojednávání o osobních, nejčastěji se sexualitou spojených otázkách, stávají častým terčem kritiky, kdy čelí obviněním z nemravnosti či zkaženosti. Ženy se proto více než jejich mužští kolegové potýkají s otázkami vědomé i nevědomé autocenzury.

Salwā Bakr nakonec adresuje některým svým kolegyním výtku týkající se stylu psaní, který často kopíruje tradiční mužské nazírání na svět, kdy ženy píší o ženách jako muži. Při popisu ženských hrdinek se často až přehnaně soustředí na popis vnějších fyzických rysů žen a jsou tak poplatné tradičním literárním kánonům.¹⁰⁶ Bakr se ve svém psaní snaží zachovat věrnost ženskému pohledu na svět, ženy nevnímá skrz prisma fyzické přitažlivosti, více ji zajímá jejich vnitřní svět. Přesvědčení Salwy Bakr podporuje více než sto let staré tvrzení libanonské spisovatelky a novinářky Labīby Hāšim (1882–1952), jež uvedla, že: „muži píší o ženách způsobem, který sami znají a způsobem, kterým myslí; kdežto ženy o sobě píší způsobem, jakým se cítí a ve který věří.“ (Elsadda In Ashour, 2008, s. 102). Hāšim tímto výrokem vystihuje dobové smýšlení o rozdílné povaze mužů a žen. Muži jsou bytostí *ratia*, kdežto ženy se spíše řídí emocemi. V této souvislosti je možné zmínit i teorii tzv. ženského

---

¹⁰⁴ Pro Bakrovou je psaní především aktem sociální spravedlnosti. „Ženské psaní pro mě představuje způsob, jak vyslovit problémy, se kterými se ženy potýkají,“ řekla. „Zvláště pak v době ženských politických hnutí, a zvláště za účelem zveřejnění problémů žen žijících v bídě v chudých zemích jako Egypt.“

Originál anglického textu: For Bakr, writing is ultimately an act of social justice. “I consider women’s writings a way to express the dilemmas of women,” she said, “especially during the days of the women’s political movement, and especially to express the concerns of women living in poverty in poor countries like Egypt.” Viz JAQUETTE, Elisabeth. *Salwa Bakr on ‘Women and Arabic Literature’*, Arabic Literature, 2012, [online]. <<http://arablit.wordpress.com/2012/11/18/salwa-bakr-on-women-and-arabic-literature-2/>>

¹⁰⁵ V současné době získává možnost svobodného vyjadřování na prominentnosti díky kyberprostoru, který sice není místem, kde vzniká beletrie, ovšem představuje rovnostářský a především anonymní prostor pro sdílení vlastních myšlenek. Již v době před lednovou revolucí byl počet žen bloggerek, které otevřeně hlásají své názory a aktivně se podílejí na transformování občanské společnosti, nemalý a neustále stoupá. Ženy byly podle analytika ‘Alā’ Sajf al-‘Islāma v počátcích fenoménu blogování mnohem aktivnější než muži, stály až za 70% veškerých blogů, dnes dochází k postupnému vyrovnávání sil. Viz OTTERMANN, Sharon. *Publicizing the private: Egyptian women bloggers speak out*, 2007, [online]. <<http://www.arabmediasociety.com/?article=13>>

¹⁰⁶ V této souvislosti je nutné podotknout, že díla námi analyzovaných autorek se na vnější popis žen soustředí jen marginálně. Vizuální podoba literárních postav je tak v naprosté většině případů ponechána čtenářově představivosti.

psaní (*écriture féminine*) tak, jak jej definovaly francouzské feministické teoretičky. Hélène Cixous tvrdí, že mužský neboli patriarchální způsob psaní je obecně založený na logicky strukturovaném, lineárním myšlení a kognitivních zkušenostech, kdežto ženská tvorba se zpravidla vyznačuje intuitivním, asociativním či volně plynoucím přístupem k psaní (Tyson, 2006, s. 100–101). V návaznosti na tuto myšlenku lze konstatovat, že *emoce* (více než *ratio*) potřebují definovat svou existenci – její opodstatnění a roli v rámci celku, tj. ve společnosti. Podnětem k definování vlastní identity v rámci literární tvorby je nejen historická absence této možnosti či nespokojenost s aktuální podobou oné definice; důležitou roli hraje také psychologické hledisko, připustíme-li (jako např. Salwā Bakr), že pro ženské psaní jsou velmi důležití *emoce* a vnitřní světy hrdinů.